

Artikkeli on julkaistu aikaisemmin Eläkeliiton Varsinais-Suomen julkaisussa *Joulutervehdys* vuonna 2015.

PAPPILAT SUOMEN KULTTUURIN JA KEHITYKSEN KEHTONA

Seurakuntiemme pappilat ovat olleet pitkään tärkeä osa Suomen yhteiskuntaa ja sen kehitystä. Pappilat ja siellä tapahtuva toiminta ovat vuosisatojen aikana toimineet kirkollisen tradition vaalijoina, säilyttäjinä, edesauttajina ja kehittäjinä. Pappilat ja pappilamiljööit ovat myös toimineet uuden toiminnan ja kehityksen toimintakeskuksina, muun muassa paikkoina missä uusia toimintatapoja kuten viljelymenetelmiä ja uusia viljelykasveja on tuotu maanviljelijöiden käyttöön. Pappiloissa kastettiin lapsia ja suoritettiin vihkimisiä. Siellä laulettiin, rukoiltiin ja luettiin. Pappiloissa pidettiin usein erilaisia kokouksia missä tehtiin päätöksiä pitäjän asioista. Pappila oli kirkkoherran työpaikka ja samalla kirkkoherran, hänen perheensä ja palvelusväkensä koti. Kirkkoherralla oli usein mittava kirjasto. Teologiankoulutuksensa lisäksi kirkkoherralla oli usein laaja koulutus pohja esimerkiksi lääketieteestä, maataloudesta tai metsätaloudesta. Varsinaista rahapalkkaa papit alkoivat saada 1920-luvulla, siihen saakka papit viljelivät pappilaan kuuluvia maita ja saivat siitä varsinaisen elantonsa.

Kirkkoherra oli siis pappi että maanviljelijä, toisinaan varsinaiset maataloustyöt teki maavuokraisäntä. Pappilat ovat täten toimineet esikuvina hengellisessä kehityksessä, kulttuurinmuovauksessa ja myös käytännöllisen kehityksen esikuvina. Ruotsin vallan aikana pappilat sijoitettiin pitäjien keskeisille paikoille kirkkojen ja vesistöjen läheisyyteen. Tämä oli ensisijaisesti käytännön ratkaisu, vesistöt toimivat kulkureittinä kun seurakuntalaisilla oli asiaa pappilaan tai kirkkoon. Maa- alueet vesistöjen läheisyydessä olivat usein ravinnerikkaita ja tämä edesauttoi mukavalla tavalla maataloutta pappilan mailla. Jos pappila oli järven läheisyydessä, pappilarakennukset sijoitettiin pohjoispuolelle tai itäpuolelle niin että aurinko saattoi paistaa etelästä ja lännestä. Silloin pohjois- ja itäpuolella oli useimmiten metsiä ja ne antoivat hyvän suojan kylmiltä itä- ja pohjoistuulilta.

Paraisilla, kaupunginosassa nimeltä Muddainen sijaitsee kirkkoherranpappila jota kutsutaan nimellä *Prostgården*. Seurakunnan kirkkoherrat ovat 1630-luvulta saakka asuneet samassa paikassa. Nykyinen pappilarakennus on rakennettu 1770-luvulla ja sitä on jatkettu 1800-luvun alussa. Lasiveranta on rakennettu 1800-luvun lopulla. *Prostgården* on toiminut Suomen ensimmäisen piispan, sittemmin arkkipiispa Jacob Tengströmin (1755–1832) asuinpaikkana. Kun Turku paloi vuonna 1827, pappilassa pidettiin myös Turun arkkihiippakunnan ja tuomiokapitulin kokouksia. Pappila on rakennettu korkealle, osittain kallioiselle mäelle. Meri ulottui 1800-luvulle saakka noin kolmekymmentä metriä päärakennuksesta mutta on vetäytynyt niin, että tänä päivänä merenrantaan on noin 400 metriä. Pappilan tontti on tällä hetkellä suuri, noin kaksi hehtaaria. Tontilla kasvaa muun muassa koivua, haapaa, mäntyä, vaahteraa, saarnia ja jalavia. Sen lisäksi löytyy luumu- ja kirsikkapuita, päärynäpuu ja useita vanhoja omenapuita. Tontilla kasvaa myös kasviharvinaisuuksia kuten keltavuokko. *Prostgården* on kulttuurihistoriallisesti merkittävä pappila ympäristöineen ja esimerkki siitä kuinka tarkasti ennen valittiin rakennuspaikka. Osoituksena hyvästä rakennusteknisestä osaamisesta on se, että pappila yhä noin 240-vuotiaana on ryhdikäs ja hyväkuntoinen. *Prostgården* on Paraisten seurakuntayhtymän omistuksessa ja tulee tällaisenaan edelleen säilyttää. Pappilassa asuu tällä hetkellä Länsi-Turunmaan ruotsinkielisen seurakunnan kirkkoherra vaimonsa kanssa.

Lähteet muun muassa:

Suolahti 1912, Pleijel 1944, Pirinen 1968, Reimers 1993, Widén 1998, Murtorinne 2000, Pirinen 2000, Knapas y.m. 2009, Giertz 2009, Backström 2008, Backström 2012, Björkstrand 2012, Backström 2014.

Harry S Backström

Västabolands svenska församling

kirkkoherra